

Otvorený list

Vláde Slovenskej Republiky

k zavedeniu funkčnej participácie a zapojeniu občianskej spoločnosti pri prijímaní zmien

My, aktívne občianky a aktívni občania, vyjadrujeme znepokojenie nad pokračujúcim stavom nedostatočného zapájania občianskej spoločnosti do procesov zavádzania potrebných zmien.

Slovenská republika, ako aj celý svet, čelia náročnej pandemickej situácii a chápeme, že súbežne zvládnuť štart a fungovanie novej vlády, ktorá sa prihlásila k vysokým štandardom demokracie, transparentnosti a participácie vo svojom Programovom vyhlásení, nie je jednoduché. Považujeme však za veľmi znepokojujúce, že viaceré predstaviteľky a viacerí predstavitelia politickej moci rezignovali, resp. ani nezačali praktizovať kultúru odborného a participatívneho dialógu pri zavádzaní systémových zmien. Práve preto nemôžeme už ďalej iba chápať náročnosť pandemickej situácie, ale musíme pomenovať naše zásadné výhrady. Ako iniciátori a iniciátorky tohto otvoreného listu vnímame niekoľko oblastí porušovania princípov transparentného a participatívneho vládnutia:

• Rezignácia na participatívnu tvorbu legislatívy

- Príklad: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR na začiatku roka 2021 do medzirezortného pripomienkovania zaslalo štyri návrhy noviel zákonov s množstvom zmien, ktoré však pripravilo bez akejkoľvek spolupráce a zapojenia odbornej verejnosti, zástupcov učiteľskej obce, škôl, zriaďovateľov, reprezentácie profesijných a záujmových združení. Nerešpektovanie Legislatívnych pravidiel vlády SR (2020) vyplývajúcich aj priamo z § 9 zákona č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov, či z Metodického usmernenie Úradu splnomocnenca pre rozvoj občianskej spoločnosti je neakceptovateľné. Výsledkom tohto postupu ministerstva boli nekvalitne pripravené, vnútorne rozporuplné a v praxi nerealizovateľné ustanovenia, ktoré viedli k tomu, že legislatívny proces novelizácie školského zákona bol po zaslaní veľkého množstva zásadných pripomienok pozastavený. To spôsobí, že množstvo potrebných opatrení nenadobudne účinnosť v najbližšom možnom čase a na zlyhanie ministerstva doplatia deti, žiaci, žiačky, rodičia a školy.
- Je paradoxom, že aj samotná príprava Koncepcie rozvoja občianskej spoločnosti bola realizovaná za veľmi slabej participácie kľúčových aktérov neziskových organizácií, čo potvrdila svojim stanoviskom aj Komora neziskových organizácií, ktorá je súčasťou Rady vlády pre MNO. Minister vnútra, ktorý je predsedom Rady vlády nakoniec Koncepciu stiahol a požiadal splnomocnenca o vypracovanie nového materiálu do konca roku 2021.

• Rezignácia na kultúru dialógu

- Veľmi často sa stáva, že ak sa rokovanie či stretnutie uskutoční, deje sa len formálne, bez dostatočného časového predstihu, zaslania agendy a vyjasnenia cieľa stretnutia. Absentuje odborná facilitácia diskusie tam, kde je vyslovene žiaduca a žiadaná. Transparentnosť vedenia manažmentu zmeny je iba čiastočná, ak vôbec. Ak už sa štátne orgány rozhodnú iniciovať spoluprácu, často až pod tlakom dotknutých partnerov, ktorých sa problematika priamo týka. čo pôsobí formálne, účelovo

a nekompetentne. Absentuje záujem o skutočné partnerstvo pri tvorbe, implementácii, monitorovaní a vyhodnocovaní zmien.

- **Rezignácia na odbornosť**

- Relevantné málopočetné snahy pri zapájaní verejnosti do procesov prípravy, realizácie a monitorovania zmien sú často poznačené nízkou odbornou pripravenosťou aktérov a bez definovania očakávaných výstupov. Pričasto sa zúčastňujeme stretnutí, kde sa expertíza z občianskej spoločnosti stretáva s nepochopením úradníčok a úradníkov, ktorých musia presvedčať odvolávaním sa na odbornú literatúru, medzinárodné dokumenty a nástroje.

- **Rezignácia na transparentnosť výberov**

- Vnímame, že mnohé personálne obsadenia v rezortoch a ich organizáciách nie sú v súlade s víziou vlády SR zabezpečiť transparentné a odborné obsadzovanie verejných funkcií. Skôr naopak. V prípade, ak sa aj spolupráca medzi občianskymi organizáciami a príslušným ministerstvom či jeho organizáciami rozbehne, je často bez výsledku a neúspešná.

- **Rezignácia na komplexnosť a prepojenosť procesov**

- Mnohí ľudia z odbornej expertízy občianskeho sektora pracujú v danej problematike širokospektrálne a s poznaním nadrezortných súvislostí a potrieb. Pri účasti na konzultáciách s verejným orgánom musia upozorňovať na tieto súvislosti a iniciovať potrebné prepojenie štátnych inštitúcií ale aj rôznych sekcií a odborov, aby poznanie súvislostí tvorilo základ tvorby strategických dokumentov a nevznikli tak protichodné či duplicitné iniciatívy. Takéto dobre mienené vstupy „zvonka“ sú nielen neoceňované, ale často aj neakceptované.

List je apelom a žiadosťou o to, aby participatívny, transparentný a odborný prístup pri tvorbe verejných politík bol bazálnou súčasťou politickej kultúry na Slovensku a nevyužíval sa len ojedinele. Žiadame o stretnutie s predsedom vlády SR s presahom na verejné zakotvenie a deklarovanie požiadaviek smerom k ministerstvám, aby expertíza občianskeho sektora a občianska spoločnosť neboli pri tvorbe politík prehlíadané alebo boli prizývané len formálne. Zároveň žiadame o stretnutie so splnomocnencom vlády SR pre občiansku spoločnosť, aby sa požiadavky skutočnej participácie preniesli do novej Koncepcie rozvoja občianskej spoločnosti na r. 2021-2030, do legislatívneho procesu a aplikačnej praxe.

V Bratislave, 24. júna 2021

Iniciátori otvoreného listu:

Vladimír Crmoman, Slovenská komora učiteľov
Jana Lowinski, Platforma rodín detí so zdravotným znevýhodnením
Viktor Križo, Centrum inkluzívneho vzdelávania
Peter Drál, Nové školstvo
Onrej Gallo, Nadácia pre deti Slovenska
Zuzana Čačová, Nadácia otvorenej spoločnosti
Filip Vagač, bývalý splnomocnenec vlády SR pre občiansku spoločnosť
Vladimír Dočkal, detský psychológ
Daniela Drobná
Dagmar Horná

Kontakt:

Jana Lowinski: jana.lowinski@platformarodin.sk
Viktor Križo, viktor.krizo@inklucentrum.sk

List adresovaný:
Na vedomie:

Vláda Slovenskej Republiky
Dotknuté ministerstvá a Úrad splnomocnenca pre občiansku spoločnosť